

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

לפני: כב' סגן הנשיא השופט צבי פרנקל

נציגת ציבור (עובדים) גב' מרים יעיש

נציג ציבור (מעסיקים) מר גבריאל דנה

התובעת:

קורנית שרובר

ע"י ב"כ: עו"ד יוסף מאיר

הנתבעת:

קורין - ארד (חקלאות) בע"מ

ע"י ב"כ: עוה"ד יוסף גבאי וג'ורא מיכאלי

פסק דין

התובעת הועסקה אצל הנתבעת מיום 8.2.12 ועד ליום 16.8.12 (6 חודשים ו- 6 ימים), מועד בו נפגעה בתאונת דרכים שהמוסד לביטוח לאומי הכיר בה כתאונת עבודה, כאשר היא לא מבוטחת בביטוח פנסיוני כלשהוא. עיקר תביעת התובעת הוא לפיצויה בגין אי ביטוחה בביטוח המנהלים ובפוליסת אבדן כושר עבודה, בהם בוטחה, לטענתה, לפני המועד בו החלה העסקתה אצל הנתבעת.

האם הנתבעת הפרה את התחייבותה וחובתה לביטוחה בפוליסה האמורה ואחראית לשפותה, אם בכלל, בגין נכותה? זו השאלה העיקרית המונחת לפנינו.

1. ביום 7.12.16 הגישה התובעת את כתב תביעתה בו עתרה לתשלום פיצויי בגין אי עריכת ביטוח פנסיוני בסך 1,750,000 ₪. התובעת, ילידת 1980, הועסקה אצל הנתבעת כאחראית בית אימון לאפרוחי הודו בקיבוץ חולית. התובעת טענה שהנתבעת הפרה את ההתחייבויות כלפיה לעניין ביטוחה הפנסיוני, עת לא ביטחה אותה בביטוח מנהלים, בו בוטחה לפני מועד בו החלה העסקתה אצל הנתבעת. ביום 16.8.12 נפצעה התובעת בתאונת דרכים, בגינה טוענת כי נותרו לה נזקים רבים בתחומים שונים. מאחר שבמועד בו נפצעה התובעת היא לא בוטחה בביטוח המנהלים, ניזוקה התובעת כלכלית שכן לטענתה, היא איבדה את כושרה לעבוד. בגין האמור עתרה לתשלום סך של 1,504,881 ₪ כפיצויים בגין אבדן כושר ההשתכרות שלה ממועד התאונה ועד גיל 65 (75% מהשכר הקובע בהתאם לפוליסה שעמד על 8,000 ₪ ברוטו)

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

וכן סך של 380,160 ₪ כהפרשות פנסיוניות בחלק מעסיק בשיעור של 12% משכרה הקובע, ממועד בו החלה העסקתה ועד למועד פרישתה.

2. ביום 31.1.19 הגישה התובעת בקשה לתיקון כתב תביעה. בבקשתה, עתרה לתוספת סך של 585,265 ₪ לפיצוי שנתבע בכתב התביעה המקורי. הסך האמור כולל בתוכו הגדלת רכיב הפיצוי בגין אבדן כושר העבודה, כאשר במקור העמידה אותו התובעת, משיקולי אגרה על 1,750,000 ₪, במקום 1,885,041 ₪, דהיינו תוספת של 135,041 ₪; סך של 450,224 ₪ בגין הפסד תשלומי פנסיה, המהווים את היוון סכום ההפרשה החודשית שהייתה אמורה להצטבר במהלך 33 שנים (מגיל התובעת בעת התאונה ועד לגיל תום פוליסת אובדן הכושר) תחשיבה של התובעת נערך על בסיס שכרה הקובע והפרשות (מעסיק ועובד) בשיעור 18.33% (ללא ההפרשה הנוספת בגין פרמיית אובדן כושר העבודה) משכרה הקובע (8,000 ₪). לגרסתה, לו הייתה פוליסת הביטוח שלה בתוקף, היא הייתה משוחררת לחלוטין מתשלומי הפרמיה עד לתום תקופת הפיצויים בגין אבדן כושר העבודה, דהיינו עד גיל 65. בהחלטתנו מיום 2.4.19 נעתרנו לבקשת התובעת לתיקון התביעה.

3. הנתבעת הגישה ביום 8.5.19 עם כתב הגנתה המתוקן בקשה לצירוף חברת הביטוח מנורה מבטחים, כנתבעת נוספת. ביום 20.3.19, נעתרנו לבקשה האמורה. התובעת הגישה בר"ע (19168-07-19) על ההחלטה האמורה. ביום 9.1.19 כב' השופטת לאה גליקסמן קיבלה את בקשת רשות הערעור וביטלה את ההחלטה לצירוף חברת מנורה מבטחים לתיק. כמו כן ביום 5.8.20 הגישה הנתבעת בקשה לצרף את אליעזר ארד, יגאל קורין, א.ו חקלאות בע"מ וקורין תוצרת חקלאית בע"מ כנתבעות נוספות בתיק. בהחלטתי מיום 25.9.20 נדחתה הבקשה. על ההחלטה האמורה הגישה התובעת בר"ע לבית הדין הארצי לעבודה (6445-10-20). ביום 4.11.20, כב' השופטת חני אופק גנדלר דחתה את בקשת רשות הערעור.

טענות התובעת

4. התובעת, בוגרת של הפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית והיא הייתה מוכרת כאשר מקצוע מצוינת בתחום הטיפול ברפתות, לולים ובהגדלת הפוריות אצל אפרוחי רביבים בשטח א'. העסקתה אצל הנתבעת החלה ביום 8.2.12 בתפקיד אחראית בית אימון לאפרוחי הודו בקיבוץ חולית. תנאי ההעסקה סוכמו בכתב והעתק ההסכם לא נמסר בידה. את העתק ההסכם ראתה התובעת לראשונה במועד הגשתו

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

עם כתב ההגנה בתיק (סעיף 15 בתצהיר התובעת). לטענתה, נהגה בתמימות מול הנתבעת מתוך אמון גמור במר אליעזר ארד, (להלן - מר ארד), לאור ההמלצות אותן קיבלה לגביו. מאחר שהיא לחצה על מר ארד לחתום על החוזה, הוא אמר לה להוריד נוסח חוזה סטנדרטי מהאינטרנט כדי שיחתמו וכך נעשה. בחוזה עצמו הושלמו פרטים טכניים בלבד. התובעת לא ידעה מה החשיבות של מעבר על כל סעיף וסעיף. התובעת ביקשה לקבל העתק מההסכם החתום, אולם נדחתה בכל מיני תירוצים. בין היתר נתבקשה שלא להגיע למשרדי הנתבעת משום התפרצות שפעת העופות בשטח. עבודתה השוטפת הייתה עמוסה ולכן לא הקדישה זמן רב לעניין האמור ובסופו של דבר היא נשארה ללא העתק ההסכם בידה. כמו כן נמסר לה העתק מתיאור תפקידה (נספח ב בתצהיר התובעת), בתיאור התפקיד הודגש כי עליה להיות מוכנה לעבוד גם בשעות הלילה, בשבתות ובחגים ולהיות בכוונות מסביב לשעון. תפקידה כלל סיבובים בלול לאיתור מפגעים ותקלות, חיסון אפרוחים, השגחתה עליהם ועוד (סעיף 17 בתצהיר התובעת). בעקבות ההשקעה והמקצועיות אותה הפגינה, דרשה התובעת העלאת שכר והנתבעת העלתה שכרה ל-8,000 ₪. בין התובעת לנתבעת התעוררו ויכוחים בעניין השימוש ברכב לנסיעות להוריה וכן בעניין עלות קיזוז שיחות טלפון. בפגישה עם מר ארד הוסדרו הנושאים האמורים ועלה שוב נושא ביטוח המנהלים שלה, ומר ארד הבטיח לה שהחברה תסדיר זאת בהקדם (תלושי שכרה של התובעת סומנו כנספח ג בתצהירה).

5. עוד טענה התובעת כי הייתה בעלת פוליסת ביטוח מנהלים בתוקף מסוג "מרב- הוני מנהלים" מספר 11090297 בחברת מנורה שהוצאה עבודה בעבודתה כמזכירה ועוזרת סמנכ"ל תפעול אצל מעסיק הקודם, PROCHON BIOTECH, חברת ביוטכנולוגיה. הפוליסה הוצאה בשנת 2002. התובעת החזיקה את הפוליסה בתוקף גם לאחר שסיימה העסקתה שם, אם כי הקטינה את היקף הכיסויים והתשלומים עבור הפוליסה עצמה והיא נשארה בתוקף עד שהחלה העסקתה אצל נתבעת בשנת 2012. פוליסה זו נשארה בתוקף עד היום, בין השאר לכיסוי חסכון, תשלום חד פעמי במקרה של פטירה, נכות מתאונה ושחרור מתשלום פרמיה במקרה של אבדן כושר עבודה (דו"ח לשנת 2016 צורף כנספח ד בתצהיר התובעת). בהמלצת סוכן הביטוח שלה, מר רוזנר, המשיכה התובעת להחזיק את הפוליסה בתוקף לפי פרמיה חודשית בסך 200 ₪, כאשר הכיסוי כלל אבדן כושר עבודה. בהמשך הקטינה התובעת את התשלום והוא הועמד על 50 ₪ לחודש. זו הפוליסה שעומדת בתוקף עד היום (העתק המסמכים הרלבנטיים צורפו כנספח ה לתצהיר התובעת). בהתאם לסיכום בין הצדדים,

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

- 1 התחייבה הנתבעת כי לאחר 3 חודשי עבודה, תוחזר הפוליסה לכיסוי מלא באותו היקף
2 שהיה אצל המעסיק הקודם- כולל כיסוי בגין אבדן כושר עבודה (סעיף 23 בתצהיר
3 התובעת). ההתחייבות האישית של מר ארד כלפי התובעת הייתה שהפוליסה תחזור
4 לכיסוי מלא רטרואקטיבית מיום תחילת העסקתה. בפגישה הראשונה מסרה התובעת
5 למר ארד את פרטי סוכן הביטוח שלה – מר רוזנר. במהלך תקופת העסקת התובעת,
6 חזר מר ארד על התחייבותו לבטחה, כך גם בחודש יולי 2012 (סעיף 26 בתצהיר
7 התובעת). התובעת הציעה למר ארד להגיע אליו למשרדים כדי לחתום על מסמכי
8 הביטוח פנים אל מול פנים, אולם מר ארד ביקש ממנה לא להגיע משום שיש חשש
9 שתביא עמה גורמי מחלת עופות מהשטח. מר ארד גרר רגליים בעניין ותמיד היו לו
10 תירוצים, אביה של התובעת התריע בפניה שלא לעבוד ללא ביטוח מסודר. לאור
11 האמור, פנתה התובעת אל מר רוזנר וניסתה לקדם העניין. לשאלת התובעת את מר
12 רוזנר אם הנתבעת פנתה אליו בעניינה- השיב בשלילה. ביום 23.7.12 קיבלה ממר רוזנר
13 דוא"ל תשובה שם השיב לה מר רוזנר כי יטפל בנושא (נספח ו בתצהיר התובעת). ביום
14 25.7.12 קיבלה ממר רוזנר את טופס העברת הבעלות והיא העבירה אותו אל הנתבעת
15 באמצעות הדוא"ל (נספח ח בתצהיר התובעת).
16
- 17 6. לאחר העברת הטופס האמור, הייתה התובעת בקשר עם הגב' אמה ארד, והיא אישרה
18 קבלת הטופס והעברתו אל מר ארד. בפועל, טופס חתום לא הועבר אל התובעת לטובת
19 המשך הטיפול בנושא והיא ראתה את הטופס חתום על ידי הנתבעת רק בשנת 2017,
20 עם קבלת כתב ההגנה. הטופס הועבר אל הנתבעת ביום 25.7.12 ולא ביום 12.8.12,
21 כטענת הנתבעת. לטענת התובעת, היא לא חתמה על המסמך שהציגה הנתבעת והיא
22 ראתה את אותו מסמך כאמור רק בחודש 1/17. מר רוזנר פנה אל התובעת לאחר מועד
23 התאונה בחודשים 9/12, 11/12 ותיזכר אותה שטרם קיבל מהחברה מסמך כלשהו,
24 כאשר הוא לא ידע באותו המועד על פציעתה- על כן טענה התובעת כי ברור שהמסמך
25 לא היה בידו, אחרת לא היה פונה אליה בתזכורות (נספח ט בתצהיר התובעת). לאחר
26 חצי שנת עבודה, היה על התובעת החובה החוקית להפריש לה כספים לפנסיה, כולל
27 אבדן כושר עבודה והנתבעת לא מילאה חובתה.
28
- 29 7. ביום 16.8.12 נפצעה התובעת בתאונת דרכים קשה, שהיא גם פגיעה בעבודה. בעניינה
30 של התובעת התנהל הליך בבית המשפט המחוזי בתל אביב (ת"א 59443-01-15), בהליך
31 זה נבדקה על ידי מומחים שונים שמונו על ידי בית המשפט המחוזי (אורתופד, נוירולוג
32 ופסיכיאטר). התובעת הועמדה לבדיקות גם על ידי מומחים של המוסד לביטוח לאומי,

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

שם נקבעה לה דרגת נכות בשיעור של 100% מיום 1.6.15 (נספחים י-יב בתצהיר
התובעת). בתצהירה, פירטה את הנזקים שנתרו לה מהתאונה, הכוללים נזקים
נוירולוגיים. בתוך כך סובלת התובעת מהתקפים אפילפטיים מרובים וקשים בתדירות
של פעם בחודש והיא מאושפזת תכופות בבית החולים. ההתקפים הם התקפים
כלליים, התקפים מוקדיים מורכבים והתקפים מוקדיים פשוטים. ההתקפים
האמורים גורמים לה בין היתר לעשות דברים מסוכנים, לא לצאת מהבית ולחשוש
לחייה. כמו כן בחוות הדעת נקבע כי הכישורים הקוגניטיביים של התובעת נפגעו (חוות
דעתו של ד"ר בלט שמונה כמומחה מטעם בית המשפט צורפה כנספח יג בתצהיר
התובעת). קביעתו של ד"ר בלט היא כי לא צפוי שיפור משמעותי בעניין ההתקפים
האפילפטיים לאור מספר ניסיונות לטיפול התרופתי ולאור ריבוי ההתקפים אותם
חוותה. מבחינה אורתופדית נשברה לה ברך ימין והיא סובלת מכאבים, רגישות,
הגבלה בהליכה ממושכת ובביצוע עבודות עם מאמץ ועומס על הברך. גם בעניין זה קבע
המומחה כי אין צפי לשיפור ואף קיימת אפשרות להחמרה בעתיד (חוות דעתו של ד"ר
אייכנבלט צורפה כנספח יד לתצהיר התובעת). בתחום הפסיכיאטרי- נקבע בחוות
הדעת של ד"ר קריצמן (נספח טו בתצהיר התובעת) כי לא היה לתובעת כל תחלואה
נפשית קודמת למועד התאונה ובעקבות התאונה נקבע כי היא סובלת מהפרעות
ריגשיות והתנהגותיות על רקע פגיעה המוחית המשמעותית. אלה מתבטאות בפגיעה
ניכרת בתפקודה החברתי, התעסוקתי והאישי ובפגיעה בדימוי העצמי בדיכאון
ובנטייה אובדנית.

8. הנוירולוג קבע בחוות דעתו לתובעת נכות צמיתה בשיעור של 50% בגין ההתקפים
האפילפטיים הכלליים, 40% בגין ההתקפים המוקדיים המורכבים והפשוטים, 10%
נכות צמיתה בגין הפרעה קוגניטיבית משנית לפגיעה המוחית בתאונה וכן 5% נכות
צמיתה עקב אובדן חוש הריח והטעם ו- 10% נכות צמיתה בגין צלקת מכערת במרכז
המצח. בתחום האורתופדי נקבעו לה 7% נכות צמיתה בגין הפגיעות בברך ימין
ובתחום הפסיכיאטרי נקבעו לה 40% נכות, שאינה חופפת את הנכות בתחום
הנוירולוגי. בשל האמור טענה התובעת היא כי נשלל ממנה הכושר לעבוד במקצוע בו
עסקה לפני תאונה והיא לא תוכל בעתיד לעסוק בעיסוק המתאים לניסיונה, השכלתה
והכשרתה. בשל התאונה נפגע כושרה לנהל צוות עובדים כנדרש ממנה בעבודתה, היא
איבדה חלק גדול מהיכולות שלה ורישיון הנהיגה שלה נשלל (סעיף 56 בתצהיר
התובעת). מאז התאונה היא לא עובדת בעיסוק כלשהוא תמורת שכר או רווח והיא
כמעט מרותקת לביתה. לאחר פציעתה, לא חשבה התובעת כי לא תוכל להשתקם

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

1 וכחלק מאהבה לתחום אילוף הכלבים היא חשבה שאם תחזור לעסוק בתחום היא
2 תשתקם מהר יותר, אלא שבפועל העניין נשאר רק כתחביב והיא לא הצליחה להפוך
3 את התחביב למקצוע. ההיפך, היא הפסידה סכומים נכבדים ולכן שמה סוף לעיסוק
4 זה. בשנת 2014 נרשמה כעוסקת במע"מ, בגין אותה שנה לא דווחו הכנסות כלל (נספח
5 טז בתצהיר התובעת), בשנת 2015 מחזור ההכנסות בגובה של 15,000 ₪ היה בגין
6 מכירת 3 גורים. לאור מצבה הרפואי סגרה התובעת את התיק של במע"מ ביום
7 31.12.15 (נספח יז 1- יז 2 בתצהיר התובעת).

8
9 9. לטענתה, לאור התאונה והעדר ההפרשות, היא הפסידה וממשיכה להפסיד את
10 הפיצויים החודשיים להם הייתה זכאית מכח הפוליסה וזאת ממועד התאונה שגרמה
11 לאבדן כושר העבודה ועד למועד הפרישה (תום מועד הפוליסה). כמו כן בשל העדר
12 ההפרשות, לא תהא זכאית לפנסיה פרישה ככל עובד המבוטח על ידי מעסיקו. על כן
13 עתרה לתשלום פיצויים בסך של 2,335,265 ₪ בגין אבדן כושר העבודה, אי הפרשות
14 מעסיק והפסדי תשלומי פנסיה, כמפורט לעיל.

15
16 10. בסיכומיה, הוסיפה על האמור לעיל וכן התייחסה לאי קבילות הפתק אותו צירפה
17 הנתבעת אל תצהירה בעניין העברת פוליסת הביטוח אל הנתבעת (סעיפים 109-134
18 בתצהיר התובעת. כמו כן התייחסה לנכותה התפקודית ועמדה על כך כי איבדה את
19 כושרה לעבודה לחלוטין (ראו סעיפים 166-189 בסיכומי התובעת).

טענות הנתבעת

20
21
22 11. הנתבעת הכחישה מכל וכל טענות התובעת. בתחילה פרשה הנתבעת טענות ההגנה
23 וטענה כי התובעת לא נמצאת באי כושר מלא (העולה על 75%). לטענתה, התובעת
24 כשירה לשוב לעבודה מתאימה וסבירה, לפחות במשרה חלקית העולה על 25%, בשים
25 לב לכישוריה והשכלתה, כאשר התובעת היא זו שהוכיחה כי היא מסוגלת לעבוד לאחר
26 התאונה ובכלל זה ניהול עסק עצמאי של ייבוא, גידול ואימון לכלבים במשך תקופה
27 ארוכה של כשנתיים משנת 2014-2015, כאשר הפסקת העבודה נעשתה ככל הנראה
28 לאור ההליכים אותם היא מנהלת. כמו כן הקימה וניהלה התובעת עם בת זוגה עסק
29 משגשג לבניית אתרי אינטרנט ומיתוג לעסקים בשם "סטרוברי סטודיו" – עסק שנוהל
30 על ידן עד סמוך להגשת התביעה. התובעת הצניעה את חלקה בבעלות ובהפעלה של
31 עסק זה.
32
33

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

12.

עוד טענה הנתבעת כי מבחינה משפטית היא אינה חייבת והיא גם לא התחייבה כלפי התובעת לבטח אותה בביטוח פנסיוני או ביטוח מנהלים הכולל אובדן כושר עבודה, שהיה מקנה לה זכויות עודפות על זכויותיה היום במוסד לביטוח לאומי. מכל מקום נטען כי הוראות צו ההרחבה הכללי לפנסיית חובה, אינן חלות על התובעת וזאת לאור ההסדר שהוסכם על ידי הצדדים ולפיו ביקשה התובעת מהנתבעת לבצע לה הפרשות לפוליסת הביטוח שהייתה לה באותה העת ושלא כלל שום כיסוי בגין אבדן כושר עבודה והן לאור העובדה כי על הצדדים חלים הוראות ההסכמים או צווי ההרחבה בענף החקלאות הקובעים הסדר מיטיב כמשמעותו בצו ועל פיהם אין כל חובה על הנתבעת לכלול בביטוח הפנסיוני של הנתבעת ביטוח שעניינו "אובדן כושר עבודה" ובוודאי שלא מהסוג שטענה התובעת. עוד נטען כי אין מקור חוקי המחייב את הנתבעת כמעסיקה לבטח את התובעת באבדן כושר עבודה. החוק לא התכוון להפוך את המעסיק למעין חברת ביטוח. עוד נטען לחילופי חילופין, כי אף אם הייתה על הנתבעת החובה לבטח את התובעת בביטוח הכולל אבדן כושר עבודה, גם אז אין מדובר באבדן כושר עבודה מן הסוג שהיה מעניק לתובעת במצבה זכויות או כספים כלשהם, בשים לב לכך כי מדובר בתאונה שהיא גם תאונת עבודה ולכן התובעת מקבלת מידי חודש כספים מאת המוסד לביטוח לאומי, אותם יש לקזז בחישוב (הנתבעת צירפה אל כתב ההגנה המתוקן שלה העתק מחוות דעת אקטוארית המסכמת את מלוא זכויותיה כפי שהם היום במוסד לביטוח לאומי, המסתכמים בסך של 2.4 מיליון ₪ (לאחר היוון, הסכום עולה על סכום התביעה). לחילופי חילופין טענה הנתבעת כי גם אם הייתה חלה עליה חובת ביטוח של התובעת, בביטוח פנסיוני הכולל אבדן כושר עבודה, הרי שהיא עמדה בהתחייבויות שלה, חתמה ומילאה מבעוד מועד את הטופס שנדרשה לחתום עליו ואף מסרה את הטופס החתום אל התובעת. הטופס נושא תאריך 24.7.12, נחתם על ידי הנתבעת והתובעת והועבר אל חברת הביטוח על ידי התובעת או מטעמה לפני 14.8.12. הנתבעת צירפה העתק ממכתבה של התובעת, שלגרסת הנתבעת נכתב בכתב ידה ומלמד על הדברים. זמן קצר לאחר מכן, ביום 16.8.12 התרחשה תאונת הדרכים (סעיף 7.5 בכתב ההגנה המתוקן). על כן טענה הנתבעת כי יש לראות את התובעת כמי שהייתה מבוטחת במועד התאונה בביטוח הנטען על ידה ומחובתו של סוכן הביטוח היה לפעול לגבות באופן רטרואקטיבי את ההפרשות בגין חודש התאונה 8/12 לפוליסת הביטוח ולדאוג לכיסוי ביטוחי מתאים לתובעת.

13.

נוסף על כך, טענה, כי התובעת לא יכולה לדרוש מהנתבעת יותר מאשר הייתה רשאית לדרוש מחברת הביטוח או קרן הפנסיה אילו הייתה מבוטחת בכל הביטוחים להם היא

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

- טוענת, דהיינו לטענת הנתבעת התובעת לא זכאית לתבוע את כל הסכום מהוון, מאחר שגם חברת הביטוח נדרשת לבדוק את מצבה הרפואי וכושרה מעת לעת ובהתאם להחליט לשנות את תנאי זכאותה (סעיף 7.6 בכתב ההגנה המתוקן של הנתבעת). עוד לטענת הנתבעת, הנזקים להם טוענת התובעת אינם בני פיצוי בין אם לאור היותם נזקים כלכליים עקיפים ובין אם לאור כך שהנתבעת לא יכלה לצפותם מראש. כמו כן לא עשתה התובעת די להקטנת נזקיה.
14. ביחס לעובדות המקרה טענה הנתבעת כי התובעת הועסקה אצל מיום 8.2.12 ועד לתאונה שארעה ביום 16.8.12. לפני תחילת העסקתה אצל הנתבעת, הועסקה התובעת אצל מעסיקים שונים אחרים וזאת בהתאם לדו"ח העסקה מאת המוסד לביטוח לאומי (צורף אל כתב ההגנה המתוקן). משמעות הדברים היא כי אם מי מהמעסיקים הקודמים של התובעת הפריש עבור התובעת לביטוח פנסיוני, הרי שבניגוד לעמדת התובעת, הרי מעסיקה הקודם, שבו בוצעה עבורה ההפרשות לא היה לביטוח המנהלים נשוא התביעה (סעיף 11.6 בכתב ההגנה המתוקן). מכל מקום המעסיק שהפריש עבורה לביטוח מנהלים, נשוא הליך זה, הוא מעסיק היסטורי ולא דווקא האחרון ולכן היא לא הייתה חייבת להפריש דווקא לקופה זו. לגרסת הנתבעת, העסקת התובעת אצל מעסיקה האחרון, אפרוחי רביבים, הסתיימה בנסיבות הנוגעות למקצועיות ו/או אמינותה ו/או מהימנותה.
15. לפני תחילת העסקת התובעת התנהל מו"מ בנוגע לתנאי העסקתה. בכל התקופה בה הועסקה התובעת לא העלתה היא דרישה בנוגע להפרשות לביטוח מנהלים או אבדן כושר עבודה קיים (סעיף 12 בכתב ההגנה המתוקן). התובעת שהתעקשה כי תנאי העבודה יוסדרו החוזה מסודר, הופנתה להמציא חוזה עבודה והיא אכן הביאה חוזה (ככל הנראה מהאינטרנט) וזה נערך ונחתם על ידי הצדדים ביום 21.2.12. באותו המעמד היא לא אמרה דבר אודות הביטוח הקודם שלה (ההסכם צורף כנספח א בכתב ההגנה המתוקן). הסיכום היחיד של הצדדים היה שהנתבעת תפריש לתובעת כספים לתנאים פנסיוניים כמקובל אצל עובדים, לאחר 6 חודשי עבודה לקרן פנסיה כמתחייב על פי הדין. התובעת טענה כי יש לה פוליסה ישנה שאינה פעילה והיא נדרשה להמציא פרטים לגביה, כדי שבעתיד יופרשו אליה הכספים (סעיף 15 בכתב ההגנה המתוקן).
- התובעת הועסקה כאחראית בית אימון (לול לגידול אפרוחי הודו). עבודתה של התובעת הייתה עבודה פיזית קשה שכללה בין היתר הליכה מרובה, איתור תקלות בלולים, איסוף אפרוחים וחיסונם והיא הייתה עבודה שונה מעבודתה כמזכירה על פי אותה פוליסה היסטורית שהיא נאחזת בה במסגרת כתב התביעה. לטענת הנתבעת,

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

- 1 סביר להניח כי אם חברת הביטוח הייתה מודעת לתנאי העסקתה היא לא הייתה
2 מחדשת את הפוליסה באותם התנאים שהיו לה, ובוודאי לא הייתה מבטחת אותה
3 בביטוח הכולל אבדן כושר עבודה מקצועי לפי אותו מקצוע בו היא מועסקת, שכן
4 הסיכון בהם מפני פגיעה גדול יותר. מכל מקום, לאחר 6 חודשי עבודה, בחודש יולי
5 2017, פנתה הנתבעת אל סוכן הביטוח שלה, מר זאב שוחט, כדי להסדיר ביטוחים
6 פנסיוניים לעובדים, ביניהם התובעת (העתק המכתב צורף כנספח ב בכתב הגנה
7 המתוקן). עד אותו המועד הנתבעת לא קיבלה פרטים על אודות פוליסת הביטוח
8 ההיסטורית ועל כן פנתה אל סוכן הביטוח שלה. באותו המועד אמרה התובעת כי היא
9 לא מעוניינת שהכספים יועברו לקופה אחרת והיא מעוניינת שסוכן הביטוח שלה יטפל
10 בעניין. משכך, נדרשה התובעת להמציא פרטי הפוליסה וסוכן הביטוח שלה, לרבות
11 טופס העברת בעלות. רק באותו המועד פנתה התובעת אל סוכן הביטוח שלה, מר רוזנר
12 הודיעה על העסקתה בנתבעת. מתכתובות הדוא"ל שצרפה התובעת עולה כי היא
13 הודיעה לסוכן הביטוח שלה על העסקתה אצל הנתבעת רק ביום 23.7.12 והיא ביקשה
14 את המסמכים הדרושים לטובת הפרשת הכספים בפוליסה שבניהולו. מר רוזנר השיב
15 לתובעת כי יטפל בעניין ושאל לשלומה. מסגנון ההתכתבות ניתן ללמוד כי לא הייתה
16 הדברות קודמת בנוגע לפוליסה. ביום 24.7.12 הנפיק מר רוזנר בקשה להעברת בעלות
17 / פדיון / סילוק בפוליסת ביטוח מנהלים – בהתאם לפרטיה האישיים של התובעת, פרט
18 לטעות אחת בשם המשפחה שלה וכן הופיע מספר הפוליסה 11090297. מעבר לכך לא
19 שלח מר רוזנר דבר, אף לא שאלון רפואי לטובת חידוש הפוליסה. בחודש 8/12 הועבר
20 הטופס האמור לידי הנתבעת באמצעות הפקס, שמילאה את הפרטים הנדרשים בסעיף
21 3 וחתמה על הטופס בפרק זמן קצר מקבלתו והעבירה אותו אל התובעת כדי שתחתום
22 עליו ותעביר אותו אל סוכן הביטוח שלה להמשך טיפול.
23
24 16. בהתאם למצוין על גבי הטופס האמור, הטופס נשלח או התקבל ביום 12 באוגוסט
25 באמצעות הפקס ממחשבה של דנה, בת הזוג של התובעת (סעיף 32 בכתב ההגנה
26 המתוקן). ביום 14.8.12 הושאר במשרדי החברה, אצל אמה המזכירה, הטופס כשהוא
27 חתום על ידי התובעת עצמה כאשר שם משפחתה תוקן לשרובר במקום וינברגר,
28 בצירוף פתק מטעם התובעת. יומיים לאחר מכן, ביום 16.8.12, נפגעה התובעת בתאונת
29 דרכים. בנסיבות האמורות יש לראות בתובעת כמי שהייתה מבוטחת בביטוח
30 המנהלים אותו ביקש לבטח עבורה סוכן הביטוח.
31
32 17. ביחס לנכויות שנקבעו, טענה הנתבעת כי התובעת לא איבדה את כושרה לעבוד. עוד
33 טענה כי חלק מהרופאים שבדקו את התובעת סברו כי התלונות שלה לא מהימנות או

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

1 מוגזמות. התובעת נמנעת מביצוע בדיקות אובייקטיביות (סעיף 42 בכתב ההגנה). אם
2 התובעת הייתה מבוטחת בביטוח פנסיוני לפי צו ההרחבה לא הייתה התובעת זכאית
3 לסכומים לאור הצורך בקיזוז כספים שקיבלה מביטוח לאומי. לבקשת התובעת,
4 החלה הנתבעת לפעול לשם הפרשות פנסיוניות לפוליסה שהייתה קיימת לתובעת
5 לטענתה, ואשר לא כללה כיסוי בגין אבדן כושר עבודה. עוד טענה הנתבעת כי התובעת
6 מאדירה בחוסר תום ליבה את הפגיונות שלה. על התובעת היה לצרף מלכתחילה את
7 חברת הביטוח מנורה מבטחים לתביעה, מקום בו יש אפשרות סבירה שהטופס החתום
8 הגיע אל חברת הביטוח ימים ספורים לפני התאונה. העבודה שהתובעת או סוכן
9 הביטוח טרם השלימו את הליך החיתום זו רשלנות מצדם. מצד הנתבעת, הטופס
10 נחתם והועבר לידי התובעת, אלא שזמן קצר לאחר מכן התרחשה התאונה. לא ברור
11 מפני מה לא פעל סוכן הביטוח כדי לגבות ולו באופן רטרואקטיבי את הסכומים
12 הנדרשים לפוליסה על מנת להפוך את התובעת למבוטחת ולו בדיעבד. גם לשיטת
13 התובעת מדובר בפוליסה לא פעילה, כזו שלא הופרשו אליה כספים לפנסיה זה שנים
14 רבות, אין המדובר בפוליסה פנסיונית, תקפה, שעל פי צו ההרחבה במעסיק צריך
15 להפריש אליה מהיום הראשון. הנתבעת לא הסכימה להחזיר כיסוי מלא שהיה אצל
16 המעסיק ההיסטורי הקודם, ובכל מקרה לא ברור שחברת הביטוח הייתה מאשרת את
17 חזרתה של התובעת לאותם תנאי פוליסה (סעיף 54 בכתב ההגנה המתוקן של
18 הנתבעת). הנתבעת צירפה אל כתב הגנתה המתוקן חוות דעתו של ד"ר ירון יגב,
19 המומחה התעסוקתי מטעם הנתבעת המלמדת כי התובעת יכולה לשוב ולעבוד.
20 הנתבעת התנגדה לחוות הדעת שהוצגו מטעם התובעת וטענה בין היתר כי התובעת
21 הסתירה פרטים הנוגעים למצבה הרפואי בעבר ואילו הרופאים היו מודעים לכך, ספק
22 אם היו קובעים את שקבעו. כך גם לגבי חברת הביטוח (סעיפים 57-58 בכתב ההגנה
23 המתוקן). כך לגבי עבודתה בשנים 2014-2015 וכך לגבי השימוש שלה בסמים
24 ובאלכוהול.

25
26 18. עוד טענה הנתבעת כי גם בתקופה שלאחר גיל הפרישה, תמשיך התובעת לקבל
27 תגמולים מהמוסד לביטוח לאומי, הגבוהים מכל תשלום אחר שלו הייתה זכאית על
28 פי ביטוח פנסיוני. מכל מקום נטען כי בשים לב לטענות התובעת, קיצור תוחלת חייה
29 הוא 18 שנים (סעיף 65 בכתב ההגנה של הנתבעת) ועל כן היא לא מגיעה לגיל הפנסיה
30 שהוא 65. כמו כן לא ברור מדוע התובעת לא הגישה עד היום תביעה כנגד חברת
31 הביטוח מנורה בגין אבדן כושר העבודה שלה, אם היא טוענת שיש לה כיסוי ביטוחי,
32 לפחות לצורך שחרור פרמיות שעדיין משלמת, כאשר סביר להניח שהדבר נובע מחשש

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

שהרכיב יידחה וזה יפגע בתביעה זו ועל כן המשיכה לשלם את הפרמיות (סעיף 67 בכתב ההגנה המתוקן). לאור כל האמור לעיל, ביקשה הנתבעת דחיית התביעה.

ראיות ועדויות הצדדים

19. ביום 10.9.17 הגישה התובעת תצהיר עדות ראשית מטעמה. כמו כן הגישה תצהיר מטעם מר בני רוזנר, סוכן הביטוח שלה. נוסף על כך, הגישה חוות דעת רפואיות מטעמה (ד"ר בלט בתחום הנזירולוגי, ד"ר אייכנבלט בתחום האורתופדי וד"ר קריצ'מן בתחום הפסיכיאטרי) התובעת הגישה מסמכים נלווים נוספים להוכחת טענותיה. הנתבעת הגישה ביום 20.11.17 תצהירים מטעם מר אליעזר ארד, בעלים ומנהל של הנתבעת וכן מטעם מר זאב שוחט, סוכן הביטוח של הנתבעת. כמו כן הגיש מר ארד ביום 13.8.18 תצהיר עדות ראשית משלים בצירוף חוות דעת מטעם רופא תעסוקתי (ד"ר ירון יגב). לבקשת התובעת, ובהעדר התנגדות מטעם הנתבעת הוגשה ביום 11.10.18 תעודת עובד ציבור מטעם המוסד לביטוח לאומי. כמו כן ביום 13.9.18 הוגשה חוות דעת מטעם רופא תעסוקתי בעניינה (ד"ר מריו סקולסקי). לבקשת הצדדים, בהחלטותיי מיום 26.7.20 ומיום 16.7.20 נעתרתי לבקשת הנתבעת להגיש מסמכים באמצעות תצהיר איש מחשבים והתרתי גם חקירתו על ידי התובעת. כמו כן התרתי חקירתה הנוספת של התובעת על ידי הנתבעת. לבקשת הנתבעת, הוגשו ביום 15.11.20 מסמכים שונים על ידי חברת הביטוח מנורה מבטחים והנתבעת ויתרה על חקירת הנציג מטעם חברת הביטוח.

הצדדים הגישו סיכום טענותיהם בכתב והתובעת הגישה גם סיכומי תשובה.

דיון והכרעה

חובת עריכת הביטוח וההשלכות בגין אי עריכתו

20. בהתאם לסעיף 4(7) לצו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק משנת 2008, שהוחלף בצו ההרחבה [נוסח משולב] לפנסיית חובה 2011, חלה על כל מעסיק החובה לבטח את עובדו בביטוח פנסיוני (גבר מעל גיל 21 ואישה מעל גיל 20). נפסק כי תכלית הביטוח הפנסיוני היא להעניק לעובדים, ובמקרים מסוימים אף לשאיריהם, בטחון סוציאלי עם הגיעם לגיל פרישה או עם פרישתם מן העבודה קודם לכן מסיבות של נכות או מוות

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

(ראו: ע"ע 7243-10-15 ליליאן לנדסברג - גל-רוב יועצים בע"מ (פורסם בנבו, 20.08.2018) (להלן- ענין ליליאן לנדסברג). עוד בענין ליליאן לנדסברג פסקה כב' הנשיאה ורדה וירט ליבנה כי "בעידן שלאחר כניסתו לתוקף של צו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק, הרי שהפנסיה התעסוקתית הינה הסדר המחויב שיהיה לכל עובד שכיר, כאשר כיום אף ברורה לכול החשיבות שישנה לעריכת הסדר פנסיוני לעובד. כך למשל בבג"צ פורום החוסכים אומר כב' השופט י' עמית (בסעיף 2 לפסק הדין): "נושא החיסכון הפנסיוני הוא נושא חשוב ביותר, הן ברמה הלאומית הן ברמה האישית. החיסכון הפנסיוני משפיע באופן ניכר על היכולת הכלכלית ואורח החיים של אדם לעת זקנה. בהתאם לכך, נושא זה, על היבטיו השונים, מהווה את אחת הסוגיות הכלכליות החשובות ביותר גם מבחינת מדיניות ציבורית, ודי אם נאמר שהיקף הכספים המנוהלים במסגרת החסכוניות הפנסיוניים הוא בסדר גודל של מאות מיליארדי שקלים. כיוון שכך, אין פלא שהרגולציה בתחום היא ענפה, וחשיבות הנושא אף הובילה בשנים האחרונות לרפורמות משמעותיות...". אם כך, ברורה החשיבות בעריכת ביטוח פנסיוני לעובד.

21. עובדה נוספת שאינה שנויה במחלוקת היא כי התובעת לא בוטחה בביטוח פנסיוני כלשהו עד למועד התאונה, כאשר המחלוקת נסובה בין היתר על השאלה מי היה הגורם שלא קידם את ביטוחה של התובעת בביטוח פנסיוני כלשהו, אף על פי שבין הצדדים התקיים שיג ושיח בעניין, לפני מועד התאונה, ואף הועבר אל התובעת טופס בקשה להעברת בעלות בקופת ביטוח המנהלים, המתנהלת ע"ש התובעת בחברת הביטוח מנורה מבטחים. לגישת התובעת כאמור התובעת לא קידמה העברת טופס העברת בעלות החתום ואילו לגישת הנתבעת, היא חתמה על הטופס, העבירה אותו לידי התובעת והיא זו שלא העבירה אותו אל הסוכן שלה להמשך טיפול.

22. כאשר המעסיק לא מבטח את העובד בביטוח פנסיוני, הוא מסתכן בכך שיהא עליו לשלם לעובד את חלף ההפרשות במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב יהא עליו לשלם לעובד פיצוי בגין הנזקים שנגרמו לו בעקבות אי ביצוע הפרשות לפנסיה ולפיצויים בעת קרות אירוע מזכה (פרישה, נכות או מוות), כפי שנביא בהמשך.

האם הייתה לתובעת קופת פנסיה קודמת פעילה?

23. בטרם נדון ונכריע ביתר השאלות השנויות במחלוקת יש תחילה לבחון את המסגרת ההסכמית הרלבנטית לעניינו, שיש בכוחה להשפיע על הכרעתנו בעניין שלפנינו.

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

25. הצדדים חתמו על הסכם עבודה (נספח א בכתב ההגנה המתוקן), בו הוגדר תפקידה של התובעת כאחראית בית אימון בקיבוץ חולית (סעיף 4 בהסכם). התובעת "הורידה" הסכם מהאינטרנט והצדדים חתמו עליו. עיון בהסכם ילמד כי לא כל הסעיפים מולאו, לרבות סעיף 9 המסדיר את ההפרשות לגמל. עם זאת העיד מר ארד כי אין בכך כדי ללמד כי התובעת לא מגיעות הפרשות לפנסיה, אלא הכל על פי החוק (עמ' 194, שורות 17-22).

26. סעיף 9.א לצו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק קובע כי הצו יחול על "כל עובד כהגדרתו להלן, שאין לו הסדר פנסיוני מיטיב כהגדרתו להלן, אשר מועסק או שיועסק בכל מקום עבודה, יהיה זכאי להיות מבוטח עפ"י צו זה". הצדדים מסכימים כי על התובעת חל צו ההרחבה או ההסכם הקיבוצי בענף החקלאות. צו ההרחבה בענף החקלאות קובע כי המעסיק יפריש לפנסית יסוד של העובד 6% (חלק מעסיק), 5.5% (חלק עובד), ולפיצויים 4.5% (לעובד קבוע דהיינו שהשלים 6 חודשי עבודה) ואילו צו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק קבע בשנת 2012 (המועד בו נקלטה התובעת לעבודה) קובע כי על המעסיק להפריש לרכיב הפיצויים הפרשות בשיעור 4.18% לפיצויים ו-4.16% לפנסיה (חלק מעסיק) ו-4.16% (חלק עובד).

המלומדת, השופטת (בדימוס) יפית זלמנוביץ ביארה במאמרה "הביטים של חובות המעסיק לאור החקיקה וצו ההרחבה", עתיד להתפרסם ב"עט ועבודה" גיליון מספר 2 המוצא לאור על ידי לשכת עורכי הדין, מהו "הסדר מיטיב" על פי הצו: "פרשנות שנייה למונח "הסדר מיטיב" גרסה כי יש לפרש את המונח "מיטיב" ביחס לכל אחד ממרכיבי ההסדר הפנסיוני, כלומר על דרך של התייחסות לשיעור תגמולי המעסיק והעובד במובחן משיעור ההפקדות למרכיב הפיצויים...בית הדין הארצי קבע בשנת 2019 כי הפרשנות השנייה היא הנכונה" ובהמשך: "ברור היה, איפוא, כי גם המחוקק והפסיקה בעקבותיו ראו לנכון לאמץ את הגישה הפרשנית השנייה, קרי להתייחס לכל אחד מחלקי ההסדר הפנסיוני בנפרד, כך שלמעשה רק הסדר פנסיוני שבו שיעור ההפקדות למרכיב תגמולי העובד והמעסיק גבוה משיעור ההפקדות לתגמולים כפי שנקבע בצו ההרחבה ואף שיעור ההפקדות למרכיב הפיצויים גבוה משיעור ההפקדות למרכיב הפיצויים גבוה משיעורם בצו- ייחשב כהסדר מיטיב".

בענייננו- לאור העבודה כי שיעור ההפרשות לפנסיה ולפיצויים הקבוע בצו ההרחבה בענף החקלאות גדול יותר משיעור הפרשות שהיה קבוע בשנת 2012 בצו ההרחבה

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

לביטוח פנסיוני המקיף במשק, הרי שעל התובעת חלות ההוראות בצו ההרחבה בענף
החקלאות.

26. התובעת נקלטה לעבודה ביום 8.2.12, כאשר לטענתה בבעלותה פוליסה בביטוח
המנהלים, שמספרה 1109029-7 בחברת הביטוח מנורה (העתקה צורף כנספח ה
בתצהיר התובעת), שהוצאה לה במסגרת עבודתה כמזכירה ועוזרת סמנכ"ל תפעול
אצל המעסיק הקודם שלה PROCHON BIOTECH, בשנת 2002. התובעת הצהירה
כי לאחר שסיימה העסקתה אצל המעסיק הקודם, הקטינה בשלב מסוים את היקף
הכיסויים והתשלומים עבור הפוליסה, בתחילה שילמה 200 ₪ ולאחר מכן 50 ₪, אולם
הפוליסה נשארה בתוקף גם בשנת 2012, עת החלה העסקה אצל הנתבעת (סעיפים 21-
22 בתצהיר התובעת). לטענת התובעת היא ביקשה כי הנתבעת תפריש ההפרשות
הפנסיוניות אל אותה הפוליסה ולמעשה **"תוחזר הפוליסה שלי לכיסוי באותו ההיקף
כפי שהיה לי אצל המעסיק הקודם- דהיינו כולל כיסוי בגין אבדן כושר עבודה"** (סעיף
23 בתצהיר התובעת).

התובעת אישרה כי משנת 2003, מועד בו סיימה העסקתה ועד למועד בו החלה
העסקתה אצל הנתבעת בשנת 2012, לא הופרשו לאותה הפוליסה כספים על ידי
מעסיקים אחרים, אף על פי שהועסקה אצל מעסיקים אחרים, לרבות בעסק של אביה,
רוני ווינברגר (עמ' 46, שורות 13-27). כבר עתה נציין כי העובדה שהתובעת ויתרה על
כך שמעסיקיה אצלם הועסקה במהלך השנים (משנת 2003 ועד שנת 2012), יפרישו
עבורה כספים לפוליסה בביטוח המנהלים, לא מתיישבת עם גרסתה של התובעת בדבר
החשיבות הרבה אותה ייחסה לביטוח המנהלים ולעיתיד הפנסיוני שלה ואף העידה כי
אם מר ארד לא היה מסכים להחיות את אותה הפוליסה, היא לא הייתה מסכימה
לעבוד אצלו (עמ' 87-88, שורות 29-32, 1-16 בהתאמה). עוד בהקשר הדברים העידה
התובעת כך: **"אבא שלי אמר לי שהפוליסה חשובה בגלל שאם יקרה משהו בעבודה,
או אפצע, אז צריך להיות לי הפוליסה הזה שאם אני אפצע לא יהיה מי שיטפל בי
וזה בדיוק מה שקרה לי, אמר שבשביל זה יש פוליסה שאם יקרה לי משהו בעבודה
יהיה מישהו שישלם על זה"** באותה שלב, החלה התובעת לבכות על דוכן העדים.
לשאלת ב"כ הנתבעת מדוע היא בוכה, השיבה התובעת: **"כי לא הקשבתי לאבא שלי,
הוא אמר לי לא ללכת לעבודה הזאת, אמר לי אם הם לא עושים לך את הביטוח אל
תלכי לעבודה ובכל זאת הלכתי"** (עמ' 89, שורות 1-8). כאמור לעיל הדברים האמורים
גרמו לנו לאי נוחות רבה, שעה שכידוע כי התובעת הועסקה אצל אביה וחרף האמור-

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

הוא עצמו לא דאג לבטח אותה. לטענת התובעת הסיבה כי לא דרשה מאביה שיבטח אותה בזמן שהועסקה אצלו הייתה שהעסק שלו לא היה במצב טוב (עמ' 46, שורות 15-16), אלא שהתובעת לא הוכיחה הדברים ואביה של התובעת אף לא הגיש תצהיר לתמיכה בגרסתה. בהקשר זה נציין גם את עדותו של סוכן הביטוח מר רוזנר, שהביע במסגרת עדותו דאגה רבה לתובעת ולמצבה הפנסיוני. כך העיד מר רוזנר כי אם הייתה התובעת נאלצת על ידי המעסיק שלא להמשיך את ביטוח המנהלים שלה, הרי שהוא היה מציע לה לקנות מוצר פנסיוני הנקרא מטריה לקרן פנסיה (עמ' 22 שורות 26-28), אלא שלפני העסקת התובעת אצל הנתבעת, הועסקה התובעת במקומות שונים ושם דווקא ויתרה התובעת על הביטוח המנהלים שלה ולא הוכח כי רכשה, בשל דאגתה ודאגת הסוכן לכאורה, מוצר פנסיוני משלים. מקובלות עלינו בעניין זה טענות הנתבעת בסעיף 79 בסיכומיה. בחקירתו בעניין זה נימק מר רוזנר כי לא ידע שהתובעת עבדה במקומות נוספים והתובעת לא שיתפה אותו בכך, אלא שהדברים לא עולים בקנה אחד עם עדותו של מר רוזנר באותה החקירה ממש, ולפיה נהג לשוחח עם התובעת **"פעמיים בשנה אולי שלוש"** (עמ' 24, שורות 23-25).

מהתנהלות התובעת התרשמנו כי הדאגה והחשיבות אותה הציגה התובעת בהליך זה לביטוח המנהלים שלה לכאורה, הכולל אבדן כושר עבודה, ולחיסכון הפנסיוני לטווח ארוך, לא התקיים. חיזוק לדברים האמורים מצאנו גם בהתנהגותה של התובעת בשנת 2003, עת משכה את כספי הפיצויים מקרן הפנסיה ומצאה להקטין את גובה ההפקדות ולהעמידן תחילה על 200 ₪ ולאחר מכן על 50 ₪ (נספח ה בתצהיר התובעת).

27. עיון בנספח ה לתצהירה של התובעת, שעניינו הפוליסה שנערכה בשנת 2002, תלמד כי באותה העת בוטחה התובעת באותה פוליסה שכללה ביטוח אבדן כושר עבודה (ביטוח "שמש"). כעולה מהמסמכים, בתאריך 14.5.03 נשלחה מאת המעסיק אל חברת הביטוח הודעה כי התובעת תסיים את העבודה ביום 24.5.03. באותו מסמך סומנו הנחיות התובעת (המבוטחת – העובדת): למשוך את כספי הפיצויים שהצטברו בפוליסה ולהמשיך את הפוליסה לפי פרמיה חודשית בסך של 200 ₪ עוד נרשם בכתב יד: **"נא לשמור על כיסוי א.כ.ע מלא"**. התובעת צירפה אל תצהירה העתק מהפוליסה החדשה שהודפסה ביום 22.6.03. בעמוד השני לפוליסה החדשה, המפרטת את הביטוח צוין כי הפוליסה הועברה לבעלות התובעת, וינברגר קורנית מיום 1.6.03. בטבלה המפרטת את הביטוחים הנוספים וההרחבות, בין יתר הביטוחים וההרחבות צוין הביטוח **"שמש אין קיזוז, רטרו"** בשורה האחרונה באותו המסמך ציינה חברת

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

הביטוח: "הנתונים בפוליסה מבוססים על פרמיה בסך 199.99 ₪". בתאריך 14.2.07 הודפסה שוב הפוליסה וזאת לאור הקטנת סכום הפרמיה ל-79.99 ₪, אלא שהפעם אין בטבלה המפרטת את ההרחבות, את ביטוח "שמש" הכולל את אבדן כושר העבודה המדובר. ביום 1.12.13 הודפסה שוב הפוליסה, ממנה עולה כי סכום הפרמיה שוב הוקטן לסך של 44.99 ₪, כאשר שוב, אין בפירוט ההרחבות את ביטוח "שמש".

הנה עולה כי במועד בו נקלטה התובעת לעבודה אצל הנתבעת, הפוליסה אותה "שמרה" כפעילה (שמספרה 11090297), לא כללה את רכיב אבדן כושר העבודה. הדברים עולים בקנה אחד גם עם דברי התובעת במסגרת עדותה ולפיה רצונה היה ש"תוחזר הפוליסה שלי לכיסוי באותו ההיקף כפי שהיה לי אצל המעסיק הקודם- דהיינו כולל כיסוי בגין אבדן כושר עבודה" (סעיף 23 בתצהיר התובעת).

כעולה מהדוח השנתי לשנת 2016, אותו הגישה התובעת (נספח ד לתצהיר שלה), התובעת אכן הפרישה באותה השנה, 54 ₪ לפוליסה שמספרה 11090297, אולם היא לא כללה כיסוי בגין אבדן כושר עבודה והתובעת לא שילמה פרמיות בגין פוליסת אבדן כושר העבודה. על כן לא ניתן לטעון כי במועד בו נקלטה התובעת לעבודה אצל הנתבעת, היה בעניינה "הסדר קודם" אשר כלל ביטוח בגין אבדן כושר עבודה בנוסח בו בוטחה בשנת 2003, כמזכירה בחברת PROCHON BIOTECH.

סעיף 4 לצו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק קובע כדלקמן: 28.

"א. צו זה יחול על כל עובד המועסק או שיועסק בכל מקום עבודה, בכפוף לכך שהוראות צו זה לא יחולו על מי שמתקיים לגביו ולו אחד מהתנאים המפורטים בסעיפים קטנים 1 עד 5 להלן, ובכפוף לסייגים הקבועים, ככל שקבועים, בהם (להלן בצו זה – "עובד" ו/או "עובדים"):

(1) מי שבמועד הקובע או לאחריו מבוטח או שמעבידו מחויב לבטחו, על פי הסכם קיבוצי ו/או הסדר קיבוצי ו/או הסכם אישי ו/או מנהג ו/או נוהג ו/או צו הרחבה, קיים או עתידי, ו/או דין (להלן – "הסכם לביטוח פנסיוני"), כך ששיעור ההפרשות בגינו לקופת גמל, לרבות לקרן הפנסיה, עומד לכל הפחות על 17.5% משכר העובד.

(2) מי שבמועד הקובע או לאחריו מבוטח ו/או שמעבידו מחויב לבטחו, מכוח הסכם לביטוח פנסיוני, בהסדר ביטוחי הכולל לרבות באופן נלווה או כנספח גם ביטוח

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

1 למקרה פטירה וביטוח למקרה אובדן כושר עבודה בקופת ביטוח, " (ההדגשות
2 אינן במקור- צ.פ.).

3
4 כאמור לעיל, מסקנתנו היא כי במועד בו היה על הנתבעת לבטח את התובעת, היא לא
5 הייתה מבוטחת בהסדר פנסיוני הכולל גם ביטוח למקרה של אובדן כושר עבודה. כמו
6 כן עיון בהסדר המיטיב שחל התובעת מכח צו ההרחבה בענף החקלאות, מלמד כי הוא
7 אינו כולל חובה לבטח את העובד בביטוח הכולל אובדן כושר עבודה.

8
9 בהקשר זה נזכיר את שפסקה כב' הנשיאה וירט ליבנה בענין ליליאן לנסברג שאושר .29
10 בבג"צ 2660/19 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' היועץ המשפטי לממשלה
11 (מיום 16.1.20): "סעיף 20 לחוק הפיקוח מבטא עקרון יסוד בעולם החיסכון הפנסיוני
12 והוא חופש הבחירה המלא שניתן לעובד לקביעת סוג המוצר הפנסיוני המועדף עליו,
13 החברה שתנהל עבורו את הכספים, מסלול ההשקעה שבו ינוהלו הכספים, וזאת ללא
14 יכולת התערבות של המעסיק בבחירות אלו. תכלית סעיף 20 לחוק הפיקוח היא
15 לאפשר לעובד לבחור את מוצר החיסכון הפנסיוני שבו הוא מעוניין להפקיד את
16 תשלומיו ואת תשלומי מעסיקו, ללא שהמעסיק יוכל להגביל אותו בעניין זה, והכל
17 על מנת שהעובד יוכל להתאים את מוצר החיסכון הפנסיוני לצרכיו ולמקסם את
18 תועלתו". עוד פסקה כב' הנשיאה בסעיף 81 לפסק הדין האמור כך: "הנה כי כן,
19 בהתאם להוראות הסעיף גם הבחירה של עובד בביטוח פנסיוני המכונה "ביטוח
20 מנהלים" ללא כיסוי של אובדן כושר עבודה היא אפשרית, ולמעסיק אין אפשרות
21 להתערב בבחירה שכזו."

22
23 ובהמשך: "על האמור נוסף, כי בעצם המעורבות של המעסיק בבחירת הכיסויים
24 הביטוחיים, יש פגיעה לא רק באוטונומיה של העובד אלא גם בפרטיותו. כך, למשל,
25 יתכן שבעקבות מצב בריאותי של עובד, שאינו מוכר למעסיק, יסרב הגוף הפנסיוני
26 לבטחו או יסכים לבטח תמורת פרמיה מאד גבוהה (ההדגשות אינן במקור). בנסיבות
27 אלו, לעובד אין סיבה לתת הסברים למעסיק מדוע בחר בדרך כזו או אחרת, ולמעסיק
28 אין זכות לחסום בחירה שאינה נראית לו (להרחבה בנושא הזכות לפרטיות של עובד
29 בנוגע למידע רפואי ראו: מיכאל בירנהק, מרחב פרטי – הזכות לפרטיות בין משפט
30 לטכנולוגיה, בעמ' 414-415 וההפניות שם; דב"ע (ארצי) מח/3-169 הסתדרות עובדי
31 המדינה – מדינת ישראל, פד"ע כא 38, 51 (1989); בג"צ 826/89 ההסתדרות הכללית
32 של העובדים בארץ ישראל נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד מג(4) 745 (1989); ניתן
33 להשוות גם לכך כי בתיקון שתיקן המחוקק בשנת 2015 לתקנות דמי מחלה (נהלים

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

לתשלום דמי מחלה), תשל"ז-1976 (ק"ת תשע"ה מס' 7533 מיום 16.7.2015 עמ' 1381), הושמטה הקטגוריה של "אבחון המחלה" מתעודות המחלה הניתנות לעובד על ידי רופא לצורך קבלת דמי מחלה מהמעסיק).

30. בענייננו- קבענו כאמור כי במועד בו היה על הנתבעת לבטח את התובעת בביטוח פנסיוני לא הוכיחה התובעת כי הייתה מבוטחת בהסדר פנסיוני הכולל גם ביטוח למקרה של אבדן כושר עבודה. התובעת צירפה כנספח ז לתצהירה העתק מטופס הבקשה להעברת בעלות בפוליסה שמספרה 11090297, אשר לבקשתה הועברה אליה מאת מר רוזנר. עיון בהתכתבות בין הצדדים, שקדמה למועד התאונה, מלמדת כי אכן התובעת חפצה בכך שהנתבעת תפריש עבורה כספים לפוליסת ביטוח המנהלים שיש ברשותה בחברת מנורה. אין בתוכן ההתכתבות בין צדדים כל אזכור לכך כי התובעת מבוטחת גם בביטוח אבדן כושר עבודה. מר ארד צירף אל תצהירו (נספח ג) העתק מטופס העברת הבעלות אותו מילא לבקשת התובעת, במסגרתו חתמה הנתבעת על הסכמתה לביטוח התובעת בשיעורים הבאים: לפיצויים- 8.33%, לתגמולים – 5% ולשונות- 2.5%. לטענת התובעת מסמך זה מלמד על כך כי הנתבעת הסכימה לבטח אותה בביטוח אבדן כושר עבודה. מבלי להיכנס לשאלה מי מהצדדים לא קידם את העברת המסמך אל חברת הביטוח, נבהיר כי מתוכן המסמך לא השתכנענו כי המסמך מלמד על הסכמה להפרשות לאבדן כושר עבודה דווקא. כך ניתן לראות כי במסמך העברת הבעלות צוין 2.5% ברובריקת "שונות" ולא ברובריקת "שלב" שהוא כידוע, השם המסחרי לביטוח מסוג פיצוי חודשי באבדן כושר עבודה, כענייננו. לא מן הנמנע כי 2.5% שסומנו בטופס, יועדו להגדלת גובה הפרשות. מכל מקום, התובעת היא שבחרת למעשה את המוצר הפנסיוני שלה ומהראיות שבפנינו לא הוכח כי 2.5% הרשומים שם, הם הפרשות לביטוח אבדן כושר עבודה, כנטען על ידי התובעת. על כן, איננו מקבלים טענת התובעת בדבר הודאת בעל דין בסעיף 7 בסיכומי התשובה מטעמה).

יתרה מכך ואף אם היינו מניחים שהנתבעת הסכימה לקבל על עצמה את הבעלות על ביטוח אבדן כושר העבודה משנת 2002 בו הייתה מבוטחת התובעת ובתנאים שהיו בו, גם אז לא הוכח על ידה כי חברת הביטוח אכן הייתה מסכימה לבטח אותה באותו הביטוח ובאותם התנאים, באופן בו יכולנו לקבוע כי בנסיבות ענייננו, הנתבעת נכנסת לנעלי חברת הביטוח לצורך תביעה זו.

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

כך, לכל אורך ההליך הארוך שהתנהל, לא הוכיחה התובעת כי אכן הייתה חברת הביטוח מנורה מבטחת אותה באבדן כושר עבודה, לאור נתוני העסקתה, מצבה הרפואי וכו'. ויוזכר הפוליסה שכללה ביטוח אבדן כושר עבודה, נחתמה ואושרה על ידי חברת הביטוח בשנת 2002 ואילו התובעת נקלטה לעבודה אצל הנתבעת בשנת 2012, דהיינו 10 שנים לאחר מכן: בגיל שונה, בעבודה באופי שונה, יתכן במצב בריאותי שונה ועוד. התמיהה מדוע לא זומנה חברת הביטוח להעיד מתחזקת גם מדבריו של מר רוזנר במסגרת עדותו:

ש. בהגדרת התפקיד שלה גם עובדת כפיים שחורה וגם אחראית, אני אומר לך שאם חב' הביטוח הייתה מקבלת גילוי נאות היא לא הייתה מסכימה לקבל סיכון לגבי הפוליסה שעשית לה בשנת 2002
ת. אני חושב שכן הייתה מקבלת את זה
ש. אבל לא יכול להיות בטוח במאה אחוז?
ת. אני לא סוכן של חב' מנורה לכן לא יכול להיות בטוח

(עמ' 33, שורות 25-30 - ההדגשות אינן במקור - צ"פ)

אף על פי שבבקשתה להעברת הבעלות ביקשה הנתבעת להגדיל את בסיס ההפרשות, שכן בעבר גובה ההפקדות היו 50 ₪ ואילו בטופס נרשם ששכרה עומד על 8,037 ₪, לא צורפה אל הבקשה הצהרת בריאות עליה חתומה התובעת, מסמך שהיה עליה לצרף כדי שחברת הביטוח תאשר את ביטוחה. התובעת לא צירפה לתביעה את חברת הביטוח ואף לא דרשה לזמן נציג מטעם חברת הביטוח כדי ללבן סוגיה חשובה זו, בשים לב לקביעתנו לעיל לפיה - הנתבעת לא הייתה מבוטחת במועד קליטתה לעבודה אצל הנתבעת בביטוח אבדן כושר עבודה. בהקשר זה, נביא את עדותו של סוכן הביטוח מר רוזנר שמצאנו בה כחשובה ומאירת עיניים:

ש. נכון שאם חב' הביטוח הייתה מקבלת את הטופס כפי שהוא היה לנו פוליסת ביטוח יפה אבל בלי ביטוח של אובדן כושר עבודה
ת. ממש לא, מכון שפה מופיע על פי טענתך, המעסיק ביקש אובדן כושר עבודה, החברה הייתה אומרת רגע ביקשו אובדן כושר עבודה אז תעביר הנחיות
ש. נכון שזכותו של עובד גם ליהנות מ 2.5% ולא לייחד לאובדן כושר עבודה
ת. לא
ש. אתה לא מכיר פוליסות כלאה

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

ת. אני מכיר אבל זה לא מופיע פה, אם היה כתוב בסעיף התגמולים 7 או 7.5 זה כתוב בשונות ולכן זה לא נועד לפנסיה אלא לסעיף נוסף של אובדן כושר עבודה ש. למעשה על מנת לעשות סעיף של אובדן כושר עבודה היא הייתה חייבת למלא הצהרת בריאות נכון?
ת. (העד חושב). מבחינתי כן
ש. אם הייתה לך כוונה כבר בחודש 23.7 במייל הראשון, אם הייתה כוונה להפוך את הפוליסה לסעיף של אובדן כושר עבודה למה לא צירפת תצהיר אז
ת. לא ידעתי את כל הנתונים שלה, את המשכורת שלה, את אחוזי ההפרשה, האם אובדן כושר עבודה בתוך ההפרשות, ביקשתי ממנה שימלאו את סעיף 3 כאשר הייתי מקבל את הטופס מלא עם כל הנתונים המלאים הייתי מתאים אותו לדרישות ומנפק את המסמכים הנדרשים ואם נדרשים."

(עמ' 29, שורות 1-18 - ההדגשות אינן במקור - צ"פ)

ועוד:

ש. אני מפנה לסעיף 8 לתצהיר שלך ואני מצטט, אתה מצהיר שהיא ביקש ממך לפתוח פוליסה עם אובדן כושר עבודה ואתה אומר שהעברת לה טופס של הפוליסה, אז המסמך שהעברת אליה לא תואם את מה שביקשה ממך?
ת. זה הטופס שהייתי צריך לשלוח לה כדי לקבל נתונים. זה טופס ראשוני ששלח לה כדי לקבל נתונים וכשהייתי מקבל את כל הנתונים הייתי שולח לה טופס נוסף, אולי לא הייתה נדרשת להצהרה בריאות אלא לבדיקת רפואית, אולי המשכורת שלה, אולי חב' הביטוח הייתה מבקשת גם לשלוח אותה לבדיקה
ש. יכול להיות שחב' הביטוח בכלל לא הייתה מסכימה לבטח אותה? היא מילאה הצהרת בריאות מאז 2007?
ת. לא זוכר אם מילאה.
ש. יכול להיות מצב שלאור הצהרת הבריאות, חב' מנורה מבטחים לא הייתה מוכנה לחדש את הפוליסה על פי התנאים של 2002?
ת. אני לא התחלתי תהליך.

(עמ' 30, שורות 2-14 - ההדגשות אינן במקור - צ"פ)

בעדותו של מר רונזר הונחו הנחות שונות, לא התרשמנו שהן בהכרח תואמות את המציאות כפי שארעה או שיכולה הייתה לקרות, וזאת שעה שהוא עצמו מודה כי באותו השלב בו הועבר המסמך הראשוני למעשה, הוא טרם התחיל את התהליך. כך

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

הניח מר רוזנר כי 2.5% שנרשמו יועדו לאבדן כושר העבודה. אלא שלא ברור מדוע לא ביקשו התובעת ומר רוזנר מהנתבעת למלא את 2.5% תחת רובריקת "שלב", המתייחסת לביטוח אבדן כושר העבודה, אותו כיוודע, ביקשה התובעת לחדש. כמו כן בהתנהלותו של סוכן הביטוח, ובכך שלא צירף אל טופס העברת הבעלות הצהרת בריאות, אף על פי שהוא ידע שהיה על התובעת למלא הצהרת בריאות כדי לחדש את פוליסת הביטוח של אבדן כושר העבודה, לא ברור אם אכן הייתה כוונה ברורה לחדש את אותה הפוליסה דווקא. דבריו של מר רוזנר ולפיו רק כאשר היה מקבל את הטופס המלא על הנתונים המלאים היה מתאים אותו לדרישות ומנפק המסמכים הנדרשים ואם נדרשים- גם הם מחזקים את מסקנתנו לפיה התובעת לא הוכיחה כי 2.5% הרשומים בטופס העברת הבעלות מתייחסים דווקא לביטוח אבדן כושר העבודה.

31. טענת התובעת כאילו במועד הקליטה הייתה מבוטחת בביטוח אבדן כושר עבודה באותו הנוסח וההיקף משנת 2002, וזאת חרף המסמכים המלמדים על הקטנת סכום הפרמיה והעדר פירוט נספח "שמש" בהרחבות הביטוחיות- אינן מקובלות עלינו. יתרה מכך, תמוה בעניינו מפני מה לא פנתה התובעת אל חברת הביטוח בתביעה מתאימה, לאחר מועד התאונה הקשה שעברה, בדבר אבדן כושר העבודה שלה, שכן לטענתה מדובר בפוליסה פעילה. כמו כן הודתה התובעת כי לא הגישה תביעה אל חברת הביטוח לביטול הפרמיות אותן היא משלמת אף על פי שהיא יכולה לעשות כן. תשובותיהם של התובעת ומר רוזנר לא הניחו את דעתנו בעניין זה. כך העיד מר רוזנר:

"אם כטענתך אתה צירפת פה לתצהיר שלך כל מיני ..., אני מפנה לנספח א' בתצהיר שלך, זה דוח שנתי לשנת 2026 (צ"ל- 2016- הטעות במקור- צ"פ) אני רואה שיש הפקדות בפליסה 54 לכל חודש ומצד שני קיים כיסוי משחרור תשלום לפוליסה בעקבות אובדן אי כושר עבודה, למה עד היום היא משלמת 54 ₪ אם היא נמצאת כעת באובדן כושר עבודה

ת. (העד חושב) בגלל שלא הוגשה תביעה .
ש. לטענתך אתה חושב שצריך לשחרר אותה מ- 54 ₪?
ת. כן, לא שחררתי מסיבות שמורות."

(עמ' 33-34, שורות 31-32, 5-1- ההדגשות אינן במקור- צ"פ)

גם התובעת נשאלה אודות סוגיה זו אך גם תשובתה כאמור לה הניחה את הדעת:

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

ש. לגבי העדות שנתן פה סוכן הביטוח העיד שעד היום לא פניתם לחב' הביטוח בתביעה כלשהי בגין אובדן כושר עבודה שיכולה לפתור אותך מתשלום הפרמיה שאת עדיין משלמת כל חודש בפוליסה?

ת. כן.
ש. ששאלתי אותו מדוע לא הגשתם תביעה כלשהי עד היום, שהיית פותרת אותך מתשלום הוא השיב מסיבות השמורות עמנו בחרנו שלא להגיש תביעה. אני רוצה שתפירטי למה לא עשיתם את זה? מה אותן סיבות שלא פנית לחב' הביטוח עד עכשיו? יש לך כרגע סעיף שנקרא שחרור מתשלום פרמיות למה לא פנית אליהם?

ת. פניתי לבני בערך שנה אחרי התאונה ושאלתי אותו אם מגיע לי איזה קצבה כי ההליך בביטוח לאומי רק התחיל ולא קיבלתי כל קצבה ולכן המצב הכלכלי היה קשה, פניתי לבני ושאלתי אותו אם מגיע לי משהו מחב' הביטוח, סיפרתי על התאונה ואמר לי שלא, כי המעביד לא חתם על משהו שצריך לחתם לכן אין לי שום קצבה, לא מגיעה לי קצבה מהביטוח.

ש. אני שואל אותך לא לגבי הקצבה אלא לגבי תביעה לחב' הביטוח שתשחרר אותך מהתשלומים של 50 ₪ שאת משלמת היום כל חודש
ת. בני לא אמר לי שאפשר לא לשלם, אני לא יודעת יש לי תקווה שאבריא ואוכל להמשיך לעבוד ולשלם פנסיה לעצמי אבל זה לא קרה עד עכשיו, אני לא יכולה לדעת מה יקרה, אולי אהיה בסדר יום אחד

ש. את לא יודעת למה עשה את זה?
ת. אני רוצה לחזור לעבוד (התובעת בוכה) ורוצה לעשות מה שאני אוהבת".

(עמ' 82, שורות 14-27, 1-5 בהתאמה- ההדגשות אינן במקור- צ"פ)

התשובות המתחמקות של התובעת ומר רוזנר, לא הניחו את דעתנו. בנסיבות העדר הסבר מניח את הדעת להתנהלות התובעת ותשובתו התמוהה יש לומר, של סוכן הביטוח, לפיה לא הוגשה תביעה אל חברת הביטוח "מסיבות שמורות", מעלה חשד כי הימנעות התובעת מהגשת תביעה לחברת הביטוח, נובעת מחששה של התובעת כי תביעתה שם תדחה (ראו בעניין זה טענות הנתבעת בסעיף 95 בסיכומי הנתבעת).

32. על כן, ומהטעמים שפורטו לעיל, מסקנתנו היא כי התובעת לא הוכיחה כי היא הייתה מבוססת בהסדר פנסיוני הכולל גם ביטוח למקרה של אובדן כושר עבודה. כמו כן עיון בהסדר המיטיב שחל התובעת מכח צו ההרחבה בענף החקלאות, אינו כולל חובה לבטח את העובד בביטוח הכולל אובדן כושר עבודה.

אבדן כושר העבודה

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

33. לאור קביעתנו בסעיף 34 לעיל, דין תביעתה של התובעת לקבלת פיצוי בגין אובדן כושר העבודה בהתבסס על פוליסת ביטוח אבדן כושר העבודה- להידחות. לאור נימוקי הדחייה, אין צורך לדון ולהכריע בדבר אחוזי הנכות התעסוקתית של התובעת.

פיצוי בגין אי הפרשות לפנסיה

34. הנתבעת לא הפרישה לטובת התובעת הפרשות לפנסיה, אף על פי שהועסקה אצלה, עד למועד התאונה, משך 6 חודשים ו-6 ימים וזאת תוך הפרת הוראות הדין. חשיבות ההפרשות לפנסיה, קיבלה במקרה המצער שלפנינו משנה תוקף, שעה שבמועד התאונה הקשה בה נפגעה התובעת, היא לא הייתה מבוטחת. אין רלבנטיות לצורך ההכרעה ברכיב זה לשאלת מידת שיתוף הפעולה של התובעת בביטוח הפנסיוני. חובות המעסיק הן לבטח את העובד, בין על פי צו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק ובין אם על פי הסדר מטיב אחר. ככל והעובד לא משתף פעולה, על המעסיק לפעול ולפתוח עבורו קופת פנסיה ולהפריש על פי הדין או ההסכם. בעניין זה פסק כב' השופט אילן סופר: "החובה להפריש על פי צו ההרחבה הינה מוחלטת ואינה מותנית בהסכמתו או בהעדרותו של העובד. מדובר בהוראה קוגנטית ואין תוקף להסכמה של עובד לוותר על זכותו מכוח צו ההרחבה. "כשם שהמעביד אינו מבקש את הסכמתו של העובד לנכות משכרו מס הכנסה או דמי ביטוח לאומי, כך אין רלוונטיות להסכמתו של העובד להעביר ניכויים לקרן הפנסיה על פי הוראות צו ההרחבה, ועל המעביד להעביר לקרן הפנסיה הן את חלקו והן את חלק העובד". (ראו: ע"ע (ארצי) 212/06 ימית א. ביטחון (1988) בע"מ – אלי אפרים ניתן ביום 12.11.08 דב"ע מ"ג / 3-16 ישראל פרנק – מעוז חברה לביטוח בע"מ פד"ע י"ד 294) (ע"ע (ארצי) 11910-05-11 אהרון בניאס - עיזבון המנוח אלכסנדר זובאטוב ז"ל (פורסם בנבו, 25.06.2012). זאת לא עשתה הנתבעת, אף על פי שהייתה מחויבת להפריש לפנסיה לפי הוראות צו ההרחבה בענף החקלאות.

35. התובעת עתרה לתשלום פיצוי בסך 12% משכרה הקובע (8,000 ₪) ממועד תחילת העסקתה ועד לפרישתה הצפויה בגיל 62. התובעת הבהירה כי החישובים נערכו באופן מקל על הנתבעת על פי צו ההרחבה ולא על פי האחוזים שפורטו בטופס העברת הבעלות.

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

36. לאחר שבחנו טענות הצדדים מסקנתנו היא כי דין התביעה להתקבל באופן חלקי. לא ברור מדוע עותרת התובעת לתשלום חלף ההפרשות ממועד תחילת העסקתה ועד למועד פרישתה בגיל 62. אף אם נניח, כי התובעת הייתה מבוטחת בביטוח פנסיוני במועד התאונה, והיא הייתה מפסיקה לעבוד, לאור פציעתה ולאור אי כושרה המוחלט לעבוד- כטענת התובעת, הרי האם אז היה על הנתבעת להמשיך ולהפריש עבורה הפרשות לפנסיה? אך ברור שלא. במועד זה היו ניתקים יחסי העבודה והתובעת הייתה פונה אל חברת הביטוח ואל המוסד לביטוח לאומי וממזה זכויותיה. אם כן, תביעתה הגורפת היום לקבל לידה ההפרשות הפנסיוניות שלא הופרשו עבורה, שלא כדין לאחר מועד התאונה- דינה להידחות. התובעת זכאית לפיצוי בגובה ההפרשות אותם היה על הנתבעת להפריש בתקופת העסקתה.

37. על פי צו ההרחבה בענף החקלאות, היה על הנתבעת לבטח את התובעת מהיום הראשון להעסקתה, ללא תקופת המתנה בשיעור 6% לפנסיה (חלק מעסיק) ו-4.5% לפיצויים. לטענת התובעת, גובה ההפרשות לפי צו ההרחבה עמד על 12%, אלא וכפי שפירטנו לעיל- לא כך הדבר שכן על פי קבוע בצו ההרחבה בענף החקלאות, גובה ההפרשות לפיצויים עומד על 4.5%. כך גם עיון בצו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק ילמד כי בשנת 2012 גובה ההפרשות ברכיב הפיצויים עמד על 4.18% ורק בשנת 2014 חלה חובת הפרשה בשיעור של 6%. על כן, זכאית התובעת להפרשות בגובה 10.5% משכרה, משך 6 חודשים + 6 ימים. התובעת טענה כי שכרה עמד על 8,000 ₪. נתון זה לא נסתר על ידי הנתבעת ואף עולה בקנה אחד עם נתוני השכר בתלושי השכר שצורפו כנספח ג לתצהיר התובעת. שכרה של התובעת במשך 6 בחודשים + 6 ימים עמד על 9,920 ₪ ועל כן זכאית היא לפיצוי בגובה ההפרשות אותן היה על הנתבעת להפריש בסך של 1,041.6 ₪. על כן על הנתבעת לשלם לתובעת סך של 1,041.6 ₪. על הנתבעת לשלם את הסכום בתוך 30 יום בתוספת הפרשי ריבית והצמדה מיום סיום העסקת התובעת (8/12) ועד למועד התשלום בפועל.

פיצוי בגין הפסד תשלומי פנסיה

38. בתביעתה המתוקנת הוסיפה התובעת רכיב תביעה זה, במסגרתו עתרה היא לתשלום פיצוי בגין הפסדי תשלומי הפנסיה מגיל פרישה (דהיינו מגיל 65 מהיום בו הייתה אמורה להפסיק להשתלם לה גמלה על פי פוליסת אבדן כושר העבודה) ועד לגיל תוחלת חיים של אישה בארץ, 84. חישובי התובעת נערכו על בסיס גובה הפרשות של 18.33% וזאת על פי מסמך העברת הבעלות עליו חתמה התובעת (5% לפנסיה- מעסיק, 5%

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

לפנסייה- חלק עובד ו-8.3% לפיצויים), כאשר לטענתה בשל אי ביצוע ההפרשות לפנסייה על ידי הנתבעת, היא הפסידה את הזכויות לפנסייה, שהייתה מתגבשת לה עקב ההפרשות הפנסיוניות אשר חברת הביטוח הייתה מבצעת במקום התובעת עקב אבדן כושר העבודה.

39. לאחר שבחנו טענות הצדדים, הראיות והעדויות שנשמעו בפנינו הגענו למסקנה כי דין התביעה ברכיב זה להידחות. משדחינו את טענת התובעת בדבר תחולת פוליסת ביטוח אבדן כושר העבודה בעניינה, הרי שדין כל תביעה מכח אותה פוליסה- להידחות. מדובר בכפל תביעות, שכן לא ניתן לתבוע הסכומים שהיה על המעסיק להפריש בעד חלקו לקרן הפנסייה ובד בבד לתבוע גם פיצוי בדרך של תשלום עיתי או מהוון של גמלאות שיכול היה לקבל העובד. מדובר באפשרויות שונות. ראו לעניין זה את פסק הדין המנחה של כב' השופט אילן סופר מלפני כמעט עשור בע"ע (ארצי) 11910-05-11 אהרון בניאס - עיזבון המנוח אלכסנדר זובאטוב ז"ל (פורסם בנבו, 25.06.2012):

"מעביד המפר את חוזה העבודה שבו נכללת התנייה מכח צו ההרחבה בדבר הפרשה לקרן פנסייה, ובפועל לא מעביר את הניכויים לקרן הפנסייה, מעמיד בפני העובד שלוש אפשרויות פעולה:

א. הגשת תביעה לביצוע בעין על ידי העברת התשלומים לקרן הפנסייה. על המעביד לבדוק האם ניתן ללכת בדרך המלך ולשלם את החוב לקרן ובכך להעמיד את העובד באותו מצב שבו היה אם הופרשו הניכויים לקרן. (דב"ע תש"ן / 3-66 נאצר – רחמים פד"ע כ"ב 13) אם מתברר כי דרך זו אינה ישימה, יוכל העובד לפעול באחת משתי הדרכים הבאות, שמהוות פיצוי על הנזק שנגרם לעובד.

ב. תביעת הסכומים שהיה על המעביד להפריש בעד חלקו לקרן הפנסייה, בהתייחס לכל חודש וחודש ובכפוף לתקופת ההתיישנות הקבועה בחוק ביחס לכך. (דב"ע ל"ט / 3-46 דוד פלדון – אריכי דן בע"מ פד"ע י"א 107 ; דב"ע ל"ז 3-109/0 שבתאי פינר – דפוס אורטנר פד"ע ט 160).

ג. פיצוי בדרך של תשלום עיתי או מהוון של הגמלאות שיכול היה לקבל העובד. (דיון נ"ג 8-6 אהוד טלמור – מדינת ישראל – משרד הביטחון פד"ע כ"ו 535). מדובר בפיצוי אשר דורש הוכחה שתובא בדרך כלל באמצעות חוות דעת אקטואר או יועץ פנסיוני. אין חובה לקבוע כי מדובר יהיה בתשלום חודשי אלא ניתן לשלם את הגמלה או חלקה כשהיא מהוונת בהתאם לגיל הזכאי ותוחלת החיים שלו. (ע"ע (ארצי)

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

701016/98 יהושע פאול – תנובה ואח' מיום 15.10.01). (ההדגשות אינן במקור- צ"פ).

כאשר לא ניתן לממש את האפשרות הראשונה, הגשת תביעה לביצוע בעין על ידי העברת התשלומים לקרן הפנסיה, יש לפנות לאחת משתי האפשרויות הבאות: תביעת הסכומים שהיה על המעסיק להפריש בעד חלקו לקרן הפנסיה, בכל חודש, או פיצוי בדרך של תשלום עיתי או מהוון של הגמלאות שיכול היה לקבל העובד. לא ניתן לתבוע את כל האפשרויות אלא לחילופין.

40. מעבר לאמור, הרי שגם לגופו של ענין יש לדחות את תביעתה של התובעת, בשים לב לכך כי התובעת לא הוכיחה על ידי חוות דעת אקטוארית את הנזק לו היא טוענת וזאת על פי פוליסה בה היא הייתה אמורה להיות מבוטחת במועד התאונה ובשים לב לגילה ותוחלת החיים שלה, כאשר יש לזכור כי טענת התובעת, בהסתמך על המסמכים שהציגה וחוות הדעת מטעמה, כי היא בעלת 100% נכות, כאשר הנכות שלה היא בתחומים שונים: נוירולוגית, נפשית ואורתופדית.

התובעת כאמור לא הגישה חוות דעת אקטוארית אלא מסמך מתוכנת "משערכת" (נספח 2 לסיכומי התובעת), כאשר לא ניתן לדעת מי ערך את החישוב ובנסיבות העניין לא ניתן היה לחקור את עורך המסמך. עוד בהקשר הדברים, נפסק בס"ע 39407-05-10 מרדכי מתיתיהו – קבוצת ש. ניר בע"מ (מיום 26.5.15): **"יש להביא בחשבון כי מדובר בסכומים גבוהים מאוד וכי יש להיות משוכנעים כי העובד אכן היה זכאי לאותה גמלת נכות וכל שנשללה זכאות התובע לפנסיית נכות – היה זה כתוצאה מהפרת חובתן של הנתבעות"**.

אמנם המעסיק הפר את הדין, עם זאת מדובר בתביעה אותה יש להוכיח. כפי שפורט לעיל, התובעת לא עמדה בנטל להוכיח כי מחדל הנתבעת גרם לה לאבדן הפנסיה העתידית שעה שלא הוכיחה כי אילו הייתה מבוטחת כדין על ידי הנתבעת, הייתה זכאית לאותה קצבה מאת תקנות קרן הפנסיה הרלבנטית לה. כמו כן וכאמור לעיל, התובעת גם לא הוכיחה את הנזק שנגרם לה משלא הוגשה חוות דעת אקטוארית כנדרש.

41. על כן, דין התביעה ברכיב זה – להידחות.

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

סוף דבר

42. לאור כל המפורט לעיל, על הנתבעת לשלם לתובעת לפיצוי בגובה ההפרשות אותן היה על הנתבעת להפריש בסך של 1,041.6 ₪. בתוך 30 יום מיום קבלת פסק הדין.

43. היה מקום לחייב את התובעת בהוצאות, התובעת תבעה מהנתבעת סכום העולה על 2,000,000 ₪ ובסופו של דבר פסקנו סכום זעום לעומת סכום התביעה. **עם זאת**, לא נעלמה ההפרה אותה הפרה הנתבעת את הוראות הדין.

אמנם התביעה נדחתה, כי התובעת כאמור לא הוכיחה את מרבית עילות תביעותיה, כאשר לא תבעה ולא הוכיחה התובעת עילת תביעה חלופית שעניינה פיצוי בדרך של תשלום עיתי או מהוון של גמלאות שיכולה הייתה לקבל וזאת על פי פוליסת הביטוח שהייתה רלבנטית בעניינה באותה העת, על ידי אקטואר. התובעת הניחה בתביעתה כי תתקבל טענתה בדבר החובה לבטח אותה בפוליסת אובדן כושר העבודה ולא הציגה תביעה חלופית מתאימה, כאשר לא ברור אם על פי תקנון הקרן הרלבנטית לתובעת, היא הייתה זכאית לפיצוי ומה גובהו. לאחר ששקלנו מלוא השיקולים, לרבות מצבה הרפואי של התובעת ומחדלה של הנתבעת, החלטנו לפנים משורת הדין, שלא לחייבה בהוצאות.

44. זכות ערעור כדין.

ניתן היום, ל' אב תשפ"א, (08 אוגוסט 2021), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

מר גבריאל דנה
נציג ציבור (מעסיקים)

צבי פרנקל, שופט
סגן נשיא

גב' מרים יעיש
נציגת ציבור (עובדים)

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

סע"ש 13463-12-16

08 אוגוסט 2021

1
2
3